

20.6.2016

Dnro 4096/4/15

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juha-Pekka Konttinen

LAIMINLYÖNTI OIKAISUVAATIMUKSEN KÄSITTELYSSÄ

1

KANTELU

Kantelija arvosteli oikeusasiamiehelle 17.9.2015 osoittamassaan kirjoituksessa - - - kunnan sosiaalitoimen menettelyä oikaisuvaatimuksen käsittelyä, neuvonnan antamista, edunvalvontailmoituksen tekemistä ja sosiaaliamiehen toimintaa koskevassa asiassa.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Oikaisuvaatimuksen käsittely

3.1.1

Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa koskeva päätös tuomioistuinten tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 17 §:n mukaan muutoksenhausta vammaispalvelulaissa tarkoitetuissa asioissa on voimassa, mitä sosiaalihuoltolain 6 luvussa on säädetty sekä mitä vammaispalvelulaissa säädetään.

Sosiaalihuoltolain 45 §:n mukaan asiakkaalla on oikeus saada kirjallinen päätös sosiaalipalvelujen järjestämisestä. Saman lain 50 §:n mukaan sosiaalihuollon järjestämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kunnalliselta sosiaalihuollosta vastaavalta toimielimeltä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Hallintolain 46 §:n mukaan, jos päätökseen on ennen valituksen tekemistä vaadittava oikaisua erikseen säädettyssä oikaisuvaatimusmenettelyssä, ohjeet tällaisen oikaisukeinon käyttämisestä on annettava samanaikaisesti päätöksen kanssa. Hallintolain 49 b §:n 2 momentin mukaan oikaisua saa vaatia se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Hallintolain 49 c §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos oikaisuvaatimusta ei ole tehty määräajassa, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta.

Hallintolain 49 d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan. Saman lain 49 e §:n mukaan oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Hallintolain 49 b §:n 3 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa haakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa tai muussa laissa säädetään.

3.1.2

Saatu selvitys

Selvityksen mukaan - - - kunnan vammaispalvelut teki 12.5.2015 päivätyn ja 22.5.2015 allekirjoitetun kantelijalle kielteisen päätöksen vammaispalvelulain 8 §:n perusteella muuna vammaispalveluna korvattavista palveluista. Päätös koski yksityisen oikeusavun, lääkärinlausunnon ja Heta-liiton jäsenmaksun korvaamista. Kyseiseen viranhaltijan päätökseen oli liitetty oikaisuvaatimusohje viranhaltijan päätöksen saattamisesta - - - kunnan perusturvalautakunnan käsiteltäväksi. Kantelija toimitti 16.6.2015 - - - kunnan perusturvalautakunnalle osoitetun asiakirja-aineiston (26 kpl asiakirjoja) koskien kantelijan omaa näkemystä perusturvalautakunnan tekemistä päätöksistä. Oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjoituksessa kantelija oli tyytymättömän siihen, ettei perusturvajohtaja vienyt hänen oikaisuvaatimustaan perusturvalautakunnan käsiteltäväksi.

- - - kunnan perusturvalautakunnan oikeusasiamiehelle antaman selvityksen mukaan kantelijan 16.6.2015 perusturvalautakunnalle osoittamasta kopiona toimitetusta asiakirjasta ja sen liitteistä ei ilmennyt, että kyseessä olisi oikaisuvaatimus viranhaltijan päätökseen. Tämän vuoksi ja koska kantelijan toimittama asiakirja kohdistui selkeästi asiakkaan saamaan kohteluun ja sosiaalihuollon laatuun, perusturvajohtaja käsitteli asiakirjan sosiaalihuollon asiakaslain mukaisena muistutuksena.

3.1.3

Kannanotto

Kantelukirjoituksen liitteistä ilmenee, että perusturvajohtaja on antanut 26.6.2015 kirjallisen vastineen (viranhaltijapäätös 7 §) kantelijan perusturvalautakunnalle osoittaman oikaisuvaatimuksen johdosta. Vastineessaan perusturvajohtaja toteaa, edellä mainitusta perusturvalautakunnan oikeusasiamiehelle antamasta selvityksestä poiketen, että "[kantelijan nimi poistettu] on 16.6.2015 toimittanut asiakirjoja perusturvalautakunnalle otsikolla oikaisuvaatimus. Koska [kantelijan nimi poistettu] ei ole viranhaltijan päätöstä tai perusturvalautakunnan päätöstä, josta oikaisuvaatimuksen voisi tehdä, käsitellään kantelijan toimittama oikaisuvaatimus muistutuksena".

Hallintolain 49 d §:n mukaan oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan. Hallintolain 49 c §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanista.

Käytettävissäni olevasta aineistosta ilmenee, että kantelijan 16.6.2015 - - - kunnan perusturvalautakunnalle osoittamassa asiakirja-aineistossa oli mainittu, että kyseessä oli oikaisuvaatimus viranhaltijan päätöksestä 12.5.2015 (2015 34). Lisäksi jäljennös kyseisestä viranhaltijan päätöksestä oli liitetty oikaisuvaatimusasiakirjoihin. Kantelija oli myös ilmoittanut oikaisuvaatimuk-

sessaan miltä osin ja millä perusteilla hän oli tyytymätön kyseiseen viranhaltijan päätökseen. Saamastani selvityksestä ei ilmene sellaista seikkaa, jonka perusteella kantelijan oikaisuvaatimus, koskien lääkärinlausunnon ja Heta-liiton jäsenmaksun korvaamista, olisi voitu jättää tutkimatta perusturvalautakunnassa. Muilta osin kantelijan kirjoituksessa esitetyt viranomaisen menettelyä ja sosiaalihuollon laatua koskevat asiat on voitu näkemykseni mukaan käsitellä muistutusmenettelyssä.

Katson käytettävissäni olevan selvityksen valossa, että kantelijalla on ollut oikeus saada oikaisuvaatimuksensa perusturvalautakunnan käsiteltäväksi. Pidän - - - kunnan perusturvajohtajan menettelyä sosiaalihuoltolain ja hallintolain vastaisena, koska hän ei ole vienyt kantelijan oikaisuvaatimusta perusturvalautakunnan käsiteltäväksi. Tämän menettelyvirheen johdosta kantelija ei ole saanut oikaisuvaatimuksensa johdosta muutoksenhakukelpoista perusturvalautakunnan päätöstä, eikä hänellä näin ollen ole ollut halutessaan mahdollisuutta saattaa asiaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Korostan, että muutoksenhakukelpoisen päätöksen saaminen on erityisen tärkeää asiakkaan oikeusturvan kannalta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa, että viranomaiset noudattavat lakia ja toimivat harkintavaltansa puitteissa. Oikeusasiamies ei voi määrätä viranomaista toimimaan tietyllä tavalla tai muuttaa viranomaisen tai tuomioistuimen ratkaisuja. Sosiaalihuollon asiakkaan ensisijainen oikeusturvakeino on hakea muutosta häntä koskevaan päätökseen siihen liitetyn oikaisuvaatimusohjauksen tai valitusosoituksen mukaisella tavalla. Oikeusasiamies ei voi kantaa mahdollisten muutoksenhakujen menestymiseen.

3.2

Muut asiat

Kantelukirjoituksen mukaan - - - kunnan vammaispalvelun johtava sosiaalityöntekijä ja vammaispalveluohjaaja eivät ole antaneet kantelijalle ohjausta ja neuvontaa missään asiassa. Kantelija oli myös tyytymätön siihen, että sosiaalitoimen aloitteesta hänelle oli haettu maistraatista edunvalvojaa. Kantelukirjoituksessa arvosteltiin myös ulkoistetun sosiaaliasiamiespalvelun toimintaa.

Selvityksen mukaan kantelijan palvelusuunnitelma on päivitetty 19.11.2010–14.9.2015 välisenä ajanjaksona kolme kertaa ja viimeisin verkostopalaveri on järjestetty 21.4.2015. Selvitykseen liitetystä asiakastietojärjestelmäkirjauksista ilmenee kantelijan asioiden hoito ja yhteydenpito - - - kunnan vammaispalvelussa.

Selvityksen mukaan kantelija on tehnyt 13.10.2014 ilmoituksen edunvalvonnan tarpeestaan, mutta hän on sittemmin peruuttanut edunvalvontaa koskevan hakemuksensa. - - - kunnan sosiaalitoimen johtava sosiaalityöntekijä on tehnyt 14.1.2015 holhoustoimilain 91 §:n perusteella maistraatille ilmoituksen edunvalvonnan tarpeesta ilmeisesti olevasta henkilöstä (kantelija). Ilmoituksessa edunvalvojan tehtäviksi on ilmoitettu asiointitehtävät, ei taloudelliset asiat. Koska kantelija on vastustanut edunvalvojan määräämistä, - - - maistraatti ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin edunvalvojan hakemiseksi.

Selvityksen mukaan - - - kunta ostaa sosiaaliasiamiespalvelut X Oy:ltä, jonka tehtävänä on suorittaa sosiaalihuollon asiakaslaissa määriteltyjä tehtäviä. - - - kunta on pyytänyt X Oy:ltä erillistä tukihenkilöpalvelua kantelijan asioiden hoitamista varten. Selvityksen mukaan kantelija on kuitenkin kieltäytynyt tarjotusta palvelusta.

Kantelukirjoituksen ja saamani selvityksen perusteella minulla ei ole aihetta epäillä edellä mainituissa asioissa viranomaisen menettelyä tai laiminlyöntiä. Tämän vuoksi kantelukirjoitus ei tältä osin johtanut toimenpiteisiin.

4

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan perusturvajohdajalle huomautuksen edellä kohdassa 3.1 selostetusta lainvastaisesta menettelystä oikaisuvaatimuksen käsittelyä koskevassa asiassa. Lähetän tästä päätöksestäni jäljennöksen myös - - - kunnan perusturvalautakunnalle. Pyydän perusturvalautakuntaa huolehtimaan kantelijan oikaisuvaatimuksen käsittelemisestä, jollei sitä jo ole tehty, ja ilmoittamaan siitä minulle viimeistään 31.8.2016.